

แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

สิตานันท์ ศรีชมพล¹ / ศักดินาภรณ์ นันท์² / สุขุม พรหมเมืองคุณ³

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
^{2,3} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

อีเมล : sitanun628181120@gmail.com

รับต้นฉบับ 14 สิงหาคม 2564; ปรับแก้ไข 25 กันยายน 2564; รับผิดชอบ 28 ตุลาคม 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของ การบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 2) สร้างและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ และ 3) ประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล จำนวน 226 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 53 ข้อ แบ่งเป็น 7 ด้านผลการหาคุณภาพแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.39-0.93 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.99 และสภาพที่พึงประสงค์ มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.20-0.96 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.97. ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาพฤติกรรม เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลที่มีความเป็นเลิศจำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และขั้นตอนที่ 2 การสนทนากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล จำนวน 9 คนโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นโดยใช้สูตร (PNI Modified) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.54) สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.38) และความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านกลยุทธ์ 2) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 3) ด้านการปฏิบัติการและอันดับสุดท้าย คือ ด้านผลลัพธ์
2. แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ แบ่งเป็น 7 ด้าน ประกอบด้วย 21 องค์ประกอบ
3. ผลการประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.21) เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย ดังนี้ ด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.06) ด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.28) และด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.30)

คำสำคัญ

แนวทาง การบริหาร โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ความเป็นเลิศ

The Guidelines for Subdistrict Quality Schools Administration toward Excellence under Loei Primary Educational Service Area Office 1

Sitanun Srichompon¹ /Sakdinaporn Nunttee²/ Sukhum Prommuangkun³

¹Master of Education in Educational Administration, Loei Rajabhat University.

^{2,3} Assist. Prof. Dr., Educational Administration, Loei Rajabhat University.

E-mail: sitanun628181120@gmail.com

Received 14 August 2021; Accepted 25 September 2021; Published 28 October 2021

Abstract

The purposes of this research were : 1) to study current condition, desirable condition, and priority need indexes of the guidelines for subdistrict quality schools administration toward excellence under Loei Primary Educational Service Area Office 1, 2) to create and develop the guidelines for subdistrict quality schools administration toward excellence, and 3) to assess the guidelines for subdistrict quality schools administration toward excellence. The research methodology was divided into 3 phases: Phase 1 Studying current condition, desirable condition, and priority needs indexes. The sample group consists of 226 administrators and teachers selected by using stratified random sampling. The equipment used in this research includes questionnaires in the form of rating scales (5 levels) with 53 questions, classified into 7 sections. The quality of the questionnaires on the current condition has a discrimination value between 0.39-0.93, and the entire questionnaire reliability value of 0.99, and the desirable condition has a discrimination value between 0.20-0.96, and the entire questionnaire reliability value of 0.97. Phase 2 The creation and development of the guidelines for subdistrict quality schools administration toward excellence; divided into 2 steps: Step 1 Study multi-cases. The equipment was semi-structured interview with 3 administrators in sub-district quality schools. The selection is done by using a purposive sampling, and step 2 Focus group discussion with 9 people who are involved in the administration of subdistrict quality schools. The selection is done by employing a purposive sampling. Phase 3 Assessing the guidelines for subdistrict quality schools administration toward excellence. The evaluation was based on the 5 qualified experts. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and modified priority

needs index (PNI Modified), and qualitative data were analyzed through descriptive analysis.

The research results indicated that:

1. The overall current condition was at a high level (\bar{X} =4.38, S.D. =0.54) The overall desirable condition was at the highest level (\bar{X} =4.79, S.D. = 0.38) The top three modified priority needs index (PNI Modified) ranks were as follows: 1) strategy, 2) measurement analysis and knowledge management, 3) operations and the results, respectively.

2. The guidelines for subdistrict quality schools administration toward excellence has 7 sections including 21 components.

3. Overall assessment results of the guidelines for subdistrict quality schools administration toward excellence was at the highest level (\bar{X} =4.90, S.D. =0.21) The results were ranked from the highest mean to the lowest mean as follows: propriety (\bar{X} =4.97, S.D. =0.06), utility (\bar{X} = 4.87, S.D. = 0.28), and feasibility (\bar{X} = 4.85, S.D. = 0.30).

Keywords:

Guidelines, Administration, Subdistrict Quality Schools, Excellence

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นหัวใจและกลไกหลักในการพัฒนาประเทศในทุกด้านเพื่อให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและการแข่งขันในประชาคมโลกได้อย่างเท่าทันบนพื้นฐานความเป็นไทยและศักยภาพของประเทศ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นจัดการศึกษาโดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มุ่งกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมทั้งในเมืองและชนบท พร้อมทั้งจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับทุกคนเพื่อให้การศึกษานำไปสู่การสร้างความสำเร็จของประชาชน (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2555., น. 21) แต่จากรายงานของธนาคารโลกพบว่า ผลการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จอย่างยิ่งในการขยายโอกาสทางการศึกษาแต่คุณภาพการศึกษามีแนวโน้มลดลง ซึ่งมีเฉพาะโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเทียบเคียงได้กับค่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศสหรัฐอเมริกา แต่โรงเรียนส่วนใหญ่ที่อยู่ในเขตชนบทยังด้อยคุณภาพ (The World Bank, 2009, น. 17) รวมถึงปัญหาของการศึกษาตั้งแต่ด้านวิชาการคุณภาพการศึกษานั้นตกต่ำลงในการจัดการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-Net) ในทุกปีนั้น ผลที่ออกมามักจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือเด็กไทยมีความรู้ต่ำกว่ามาตรฐานอยู่เสมอ ๆ หรือแม้แต่การศึกษาขององค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่รู้จักกันในชื่อของ PISA พบว่านักเรียนไทยที่จัดได้ว่ามีความรู้วิทยาศาสตร์อยู่ในระดับสูงมีเพียง 1% เท่านั้น

และยังพบว่าเด็กไทยร้อยละ 74 อ่านภาษาไทยไม่รู้เรื่อง คืออ่านไม่ออกอ่านแล้วตีความไม่ได้ วิเคราะห์ความหมายไม่ถูก หรือแม้แต่ใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่น ๆ ปัญหาด้านผู้บริหาร ผู้บริหารไม่แสดงความสามารถในการบริหาร ไม่มีความเป็นผู้นำ และใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้อง ปัญหาด้านครู ประเทศไทยมีการผลิตครูมากถึงปีละประมาณ 12,000 คน แต่ในภาพรวมประเทศไทยยังนับว่าขาดแคลนครู ปัญหาการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การจัดการศึกษาแต่ละโรงเรียนนั้นยังไม่มี ความเท่าเทียมกัน เนื่องจากสภาพโรงเรียน เช่น โรงเรียนขนาดเล็กก็ยังมีขาดอุปกรณ์ทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 45)

จากปัญหาดังกล่าวกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักในความสำคัญ โดยมุ่งเน้นหลักการพัฒนาการศึกษาทั้งด้านคุณภาพโอกาสและการมีส่วนร่วม จึงกำหนดนโยบายให้มีโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลขึ้น ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนดีศรีตำบล เพื่อดำเนินการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพในท้องถิ่นชนบทให้มีความพร้อมสามารถให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพและเอื้อต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาพิเศษ ตลอดจนเป็นศูนย์กลางรวมหรือเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของมีความเชื่อมั่นศรัทธาและส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, น. 9)

โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล เป็นแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนจึงมีความสำคัญสูงสุดในการปฏิบัติงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นชนบท การบริหารจัดการสถานศึกษาตามโครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ซึ่งเป็นโครงการที่จะสร้างคุณภาพด้านการศึกษาให้กับประเทศ โดยมีเป้าหมายขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนในท้องถิ่นระดับตำบล ให้เป็นโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล มุ่งเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรม งานอาชีพ และสุขอนามัย ตลอดจนเป็นศูนย์รวมบริการการศึกษาแก่นักเรียนและชุมชนที่จะช่วยเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาแก่นักเรียนในท้องถิ่นชนบท ส่งผลต่อการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชน บ้าน วัด รัฐ และโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล จำนวน 7,255 โรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) นอกจากนั้นในปีงบประมาณ 2563 ยังมีแผนที่จะขยายผลไปยังโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาประจำอำเภอ และโรงเรียนพื้นที่พิเศษตามลำดับ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการพัฒนาการศึกษาไทยในเชิงระบบอย่างแท้จริง ปัจจุบันมีโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 38 โรงเรียน และปัญหาที่พบ คือ โรงเรียนในบางพื้นที่การจัดการศึกษา ยังไม่มีคุณภาพ ประกอบกับจำนวนประชากรหรือจำนวนของเด็กที่เกิดใหม่มีจำนวนลดลง พร้อมทั้งการคมนาคมสะดวกขึ้น ผู้ปกครองจึงมีค่านิยมส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในเมือง เพื่อที่จะได้รับคุณภาพการศึกษา และโอกาสที่ดี ทำให้นักเรียนในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลลดจำนวนลง ส่งผลให้เป้าหมายในการจัดการศึกษา ยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษา รวมถึงพัฒนาองค์ความรู้ทางการบริหารการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย มี 3 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
2. เพื่อสร้างและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1
3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

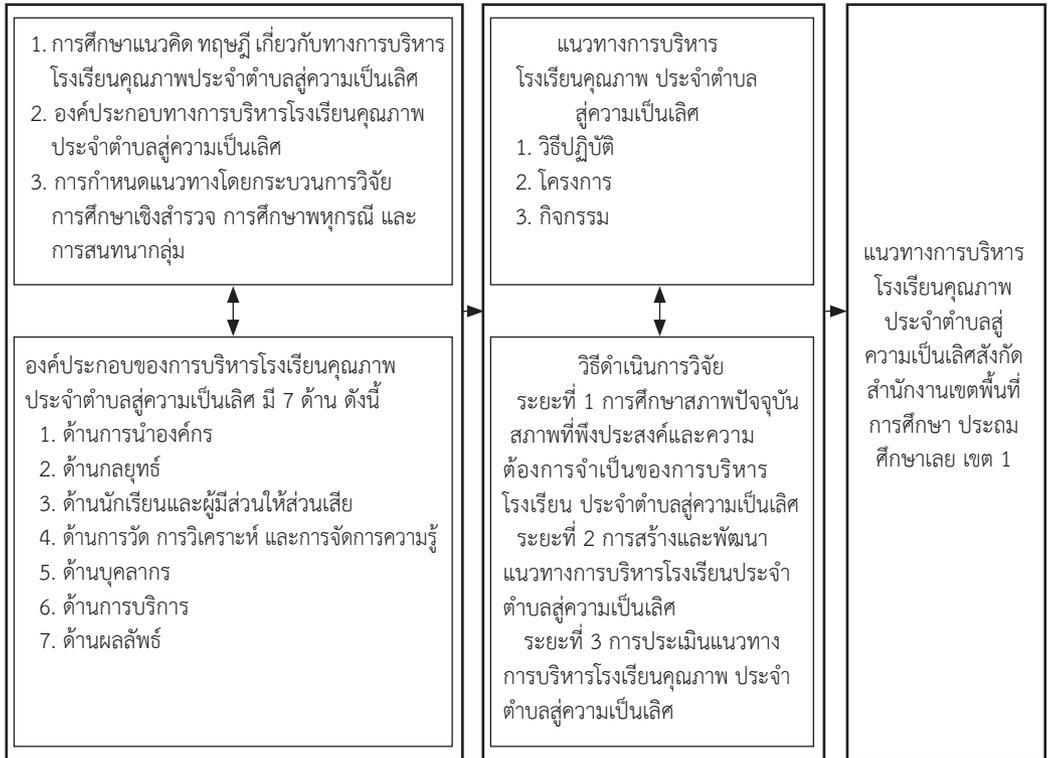
ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย มีดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการนำองค์กร 2) ด้านกลยุทธ์ 3) ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านการปฏิบัติการ และ 7) ด้านผลลัพธ์
2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 38 โรงเรียนโดยแบ่งออกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 43 คน และครูผู้สอน จำนวน 509 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 552 คน และกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 38 โรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 38 คน และครูผู้สอน จำนวน 226 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 264 คน ได้ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับสภาพปัจจุบัน และระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative) และเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยวิธีดำเนินการวิจัยมี 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 38 โรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 38 คน และครูผู้สอน จำนวน 226 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 264 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับจำนวน 53 ข้อ แบ่งเป็น 7 ด้าน ประกอบด้วย

1) ด้านการนำองค์กร 2) ด้านกลยุทธ์ 3) ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) ด้านบุคลากร 6) ด้านการปฏิบัติการ และ 7) ด้านผลลัพธ์

2. ระยะที่ 2 การสร้างและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการศึกษาพหุกรณี (Multi-Case Study) โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียนเพื่อหาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview) โดยนำผลจากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 มาสร้างเป็นข้อคำถามและข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำไปจำแนก จัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ทั้ง 7 ด้าน และนำไปร่างแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จากนั้นนำไปสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อตรวจสอบร่างแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีผู้เชี่ยวชาญร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 9 คน ได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้จากวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อประเมินความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความเหมาะสม

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.38, S.D. = 0.54) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลลัพธ์ (\bar{X} = 4.46, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ ด้านบุคลากร (\bar{X} = 4.41, S.D. = 0.53) และด้านการปฏิบัติการ (\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.54) ตามลำดับ และด้านกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (\bar{X} = 4.31, S.D. = 0.58)

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.79, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลลัพธ์ (\bar{X} = 4.83, S.D. = 0.34) รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติการ (\bar{X} = 4.82, S.D. = 0.36) และด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (\bar{X} = 4.80, S.D. = 0.36) ตามลำดับ และด้านกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (\bar{X} = 4.73, S.D. = 0.43)

1.3 ความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวม มีค่า PNI Modified = 0.091 เมื่อเรียงจากด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดไปหาต่ำสุดพบว่าลำดับที่ 1 ด้านกลยุทธ์ มีค่า PNI Modified = 0.097 ลำดับที่ 2 ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีค่า PNI Modified = 0.096 ลำดับที่ 3 ด้านการปฏิบัติการ มีค่า PNI Modified = 0.095 ลำดับที่ 4 ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีค่า PNI Modified = 0.094 ลำดับที่ 5 ด้านการนำองค์กร มีค่า PNI Modified = 0.089 ลำดับที่ 6 ด้านบุคลากร มีค่า PNI Modified = 0.086 และลำดับที่ 7 ด้านผลลัพธ์ มีค่า PNI Modified = 0.082

2. ผลการสร้างและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ด้านการนำองค์กร ประกอบด้วย 3 แนวทางการบริหาร 12 วิธีปฏิบัติ 3 โครงการ และ 4 กิจกรรม โดยแนวทางการบริหาร ได้แก่ 1) ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย และปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรม 2) ผู้บริหารดำเนินการสนับสนุน และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน และ 3) ผู้บริหารมีทักษะการสื่อสารที่ดี และสร้างความผูกพันภายในองค์กร

2.2 ด้านกลยุทธ์ ประกอบด้วย 3 แนวทางการบริหาร 11 วิธีปฏิบัติ และ 8 กิจกรรม โดยแนวทางการบริหาร ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีกระบวนการวางแผนและการจัดทำกลยุทธ์ของโรงเรียน 2) โรงเรียนมีตัวชี้วัดผลการดำเนินการที่ใช้ติดตามความสำเร็จ และ 3) ผู้บริหารวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสร้างโอกาสที่จะเกิดขึ้น

2.3 ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 3 แนวทางการบริหาร 11 วิธีปฏิบัติ 4 โครงการ และ 11 กิจกรรม โดยแนวทางการบริหาร ได้แก่ 1) โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนดและปรับหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2) ผู้บริหารสนับสนุนการบริการทางการศึกษาให้นักเรียน และ 3) โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและมีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลง

2.4 ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 3 แนวทางการบริหาร 9 วิธีปฏิบัติ 4 โครงการ และ 2 กิจกรรม โดยแนวทางการบริหาร ได้แก่ 1) โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อติดตามการปฏิบัติการประจำวันและผลการดำเนินการโดยรวมของโรงเรียน 2) โรงเรียนมีการเลือกใช้ข้อมูลและสารสนเทศเชิงเปรียบเทียบ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการปฏิบัติการ และ 3) ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาความรู้ของครู โดยกำหนดเป็นโครงการหรือรูปแบบอื่น ๆ ที่หลากหลาย

2.5 ด้านบุคลากร ประกอบด้วย 3 แนวทางการบริหาร 9 วิธีปฏิบัติ และ 5 กิจกรรมโดยแนวทางการบริหาร ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 2) ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจครูโดยการให้รางวัลและยกย่องชมเชย และ 3) ผู้บริหารและครูมีความรัก ความผูกพันภายในองค์กร

2.6 ด้านการปฏิบัติการ ประกอบด้วย 3 แนวทางการบริหาร 11 วิธีปฏิบัติ 5 โครงการและ 3 กิจกรรม โดยแนวทางการบริหาร ได้แก่ 1) โรงเรียนมีการส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยของนักเรียน 2) โรงเรียนมีการคำนึงถึงการป้องกันอุบัติเหตุของนักเรียน และ 3) โรงเรียนมีการออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งเน้นความต้องการของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

2.7 ด้านผลลัพธ์ ประกอบด้วย 3 แนวทางการบริหาร 11 วิธีปฏิบัติ 2 โครงการ และ 7 กิจกรรม โดยแนวทางการบริหาร ได้แก่ 1) ผู้บริหารจัดการด้านการเงินอย่างโปร่งใส และมุ่งผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน 2) ผู้บริหารปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล 3) ผู้บริหารสร้างบรรยากาศการทำงานที่ร่วมกัน รวมถึงสุขภาพ ความปลอดภัย สวัสดิภาพ การบริการ และสิทธิประโยชน์สำหรับครู

3. ผลการประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ความเป็นประโยชน์ของแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.28)

3.2 ความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.30)

3.3 ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.97$, S.D. = 0.06)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 สรุปได้ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลลัพธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกลยุทธ์

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลลัพธ์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกลยุทธ์

1.3 ความต้องการจำเป็นในการกำหนดแนวทางโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลำดับที่ 1 ด้านกลยุทธ์ ลำดับที่ 2 ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ลำดับที่ 3 ด้านการปฏิบัติการ ลำดับที่ 4 ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ลำดับที่ 5 ด้านการนำองค์กร ลำดับที่ 6 ด้านบุคลากร และลำดับที่ 7 ด้านผลลัพธ์

2. ผลการกำหนดแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 สรุปได้ ดังนี้

แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ มุ่งองค์ประกอบ 7 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการนำองค์กร ประกอบด้วย 3 แนวทาง 12 วิธีปฏิบัติ 3 โครงการ 4 กิจกรรม 2) ด้านกลยุทธ์ ประกอบด้วย 3 แนวทาง 11 วิธีปฏิบัติ 8 กิจกรรม 3) ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย 3 แนวทาง 11 วิธีปฏิบัติ 4 โครงการ 11 กิจกรรม 4) ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 3 แนวทาง 9 วิธีปฏิบัติ 4 โครงการ 2 กิจกรรม 5) ด้านบุคลากร ประกอบด้วย 3 แนวทาง 9 วิธีปฏิบัติ 5 กิจกรรม 6) ด้านการปฏิบัติการ ประกอบด้วย 3 แนวทาง 11 วิธีปฏิบัติ 5 โครงการ 3 กิจกรรม และ 7) ด้านผลลัพธ์ ประกอบด้วย 3 แนวทาง 11 วิธีปฏิบัติ 2 โครงการ 7 กิจกรรม

3. ผลการประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

สรุปได้ว่า ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมของแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งด้านความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ด้านความเป็นประโยชน์และด้านความเป็นไปได้

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยอภิปรายผล ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

สภาพปัจจุบันของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลลัพธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ได้มีการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดำเนินโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติการ โดยมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องจากการให้ข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การบริหารสถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นผลลัพธ์ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญ ที่จะขับเคลื่อนและพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งผู้บริหารจะต้องเน้นวิชาการและมุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่องให้ครอบคลุมในทุกด้าน และส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความสามารถครู ให้ครูปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ พร้อมทั้งมีการกำกับ ติดตามการดำเนินงานของครูอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นการสร้างกัลยาณมิตรทางการศึกษา เพื่อมาช่วยพัฒนาบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกลยุทธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดการวิเคราะห์ หรือ (SWOT Analysis) จึงค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคได้ไม่ชัดเจน เมื่อขาดการวิเคราะห์ข้อมูล ส่งผลให้การจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์ในการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

ดำเนินงานไม่สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิตรารมณีย์ สามไชย (2561, น.95) พบว่า ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับต่ำสุดของด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขาดการสำรวจข้อมูลสารสนเทศในการจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์ ไม่เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมาร่วมในการวางแผน เพื่อวิเคราะห์หาข้อมูลจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส อุปสรรค ขาดการวางแผนเชิงกลยุทธ์ระยะยาว 3-5 ปี แผนปฏิบัติการประจำปี และขาดการติดตาม ประเมินผล ตรวจสอบผลการดำเนินงานจากภายในและภายนอก

สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลลัพธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนต้องการมุ่งผลลัพธ์ ได้แก่ ด้านหลักสูตรและกระบวนการ ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านบุคลากร ด้านการนำองค์กร และการกำกับดูแลองค์กร และด้านการเงิน เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของภทริยากุล แก่นแก้ว (256, น. 138) พบว่า ด้านผลลัพธ์ ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนและกระบวนการ มีการวิเคราะห์ SWOT เพื่อจัดทำแผนกลยุทธ์ การจัดกิจกรรมเสริมความรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ตรงตามตัวชี้วัดที่กำหนดและการประชุมครู ผู้ปกครองและนักเรียนเพื่อประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและปรับปรุงคุณภาพของนักเรียน ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ผู้บริหารและผู้ปกครองพิจารณาแนวทางร่วมกันในการแก้ปัญหาข้อร้องเรียนเพื่อการปรับความเข้าใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกลยุทธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานที่ได้วางแผนไว้อาจไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังเนื่องจากขาดทรัพยากรด้านการเงิน หรือทรัพยากรบุคคล ที่จะมาช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงาน สอดคล้องจากการให้ข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า หน่วยงานต้นสังกัด ไม่ว่าจะเป็ระดับเขต หรือหน่วยงานระดับเหนือขึ้นไป ควรจะมีการติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนว่ามีปัญหาอะไรหรือขาดแคลนอะไรบ้าง และควรสนับสนุนทั้งงบประมาณ และส่งเสริมการอบรม พัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง

ความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลำดับที่ 1 คือ ด้านกลยุทธ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะด้านกลยุทธ์ เป็นวิธีดำเนินงานที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป็นปัญหาลำดับแรก ที่ควรหาแนวทางแก้ไข สอดคล้องกับผลการวิจัยของอร่าม วัฒนนะ (2561, น. 205) พบว่า การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จไปสู่คุณภาพและมาตรฐานจะต้องเกิดจากการวางแผน และกำหนดกลยุทธ์ โดยยึดความเป็นเลิศในการให้บริการเป็นเป้าหมายหลัก เริ่มจากโรงเรียนต้องมีการทบทวนวิสัยทัศน์ และเป้าหมาย เพื่อความชัดเจนในการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ

2. การพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีดังนี้

2.1 ด้านการนำองค์กร มีแนวทางการบริหาร คือ ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติตามกฎหมาย และปฏิบัติตนอย่างมีจริยธรรม โดยมีวิธีปฏิบัติ ดังนี้ 1) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี และใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงาน 2) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีจรรยาบรรณวิชาชีพ 3) ปฏิบัติงานตามกรอบงาน ตามนโยบาย และระเบียบกฎหมายประพฤติตนเป็นแบบ

อย่างที่ดี และใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการปฏิบัติงาน และ 4) มีจรรยาบรรณวิชาชีพ และปฏิบัติงานตามกรอบงาน ตามนโยบาย และระเบียบกฎหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gyenfie (2009, pp.1) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง จริยธรรมแห่งความเป็นเลิศในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษา โรงเรียนในเมืองที่เป็นแบบอย่าง ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง เป็นที่เคารพของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง

2.2 ด้านกลยุทธ์ มีแนวทางการบริหาร คือ ผู้บริหารมีกระบวนการวางแผน และการจัดทำกลยุทธ์ของโรงเรียน โดยมีวิธีปฏิบัติ ดังนี้ 1) สสำรวจข้อมูลสารสนเทศในการจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์ โดยต้องมีเป้าหมายในการพัฒนา และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน 2) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยเทคนิค SWOT 3) วางแผนเชิงกลยุทธ์ และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี รวมทั้งการดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งเป้าหมายที่สำคัญ คือ มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพนักเรียน ให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ และ 4) ติดตาม ประเมินผล และตรวจสอบผลการดำเนินงานจากภายในและภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Huang et al. (2019, pp. 96) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนในสิงคโปร์และการจัดการเรียนรู้ที่เป็นเลิศ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์โรงเรียนแบบสามเหลี่ยมที่เน้นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของครู ความมุ่งมั่น และความรับผิดชอบของโรงเรียนมีส่วนสำคัญกับนักเรียน

2.3 ด้านนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีแนวทางการบริหาร คือ โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยกำหนด และปรับหลักสูตรเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีวิธีปฏิบัติ ดังนี้ 1) ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบการดำเนินงานบริการด้านหลักสูตร และรูปแบบการเรียนการสอนของทางโรงเรียนให้กับผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทราบ 2) รับฟังความคิดเห็นของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็นกับการบริการด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ผ่านกล่องแสดงความคิดเห็น และ 4) หาทางออกของความต้องการร่วมกันในรูปแบบคณะกรรมการสถานศึกษา และคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง แล้วนำมาประกอบในการจัดทำแผนการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีสอดคล้องกับผลการวิจัยของเจนการณีย์ เพียงปราษฎ์ (2561, น. 274) พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ คือ การออกแบบหลักสูตรของโรงเรียนเกิดจากการวิเคราะห์ความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ศึกษาบริบทของท้องถิ่นเพื่อทำหลักสูตรท้องถิ่นมีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตรและสื่อการสอนอย่างเพียงพอ มีการประเมินผลหลักสูตรและรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อนำมาปรับปรุง ครูมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

2.4 ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ มีแนวทางการบริหาร คือ โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูล และสารสนเทศ เพื่อติดตามการปฏิบัติการประจำวัน และผลการดำเนินการโดยรวมของโรงเรียน โดยมีวิธีปฏิบัติ ดังนี้ 1) แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบข้อมูลระบบสารสนเทศอย่างชัดเจน 2) เก็บรวบรวมข้อมูลสถานศึกษาและประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยี และทุกฝ่ายสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และ 3) ประเมินและพัฒนาระบบสารสนเทศให้มีความสมบูรณ์ต่อการใช้งานอยู่

ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญจันทร์ อุปพงษ์ (2559, น. 235) พบว่า การจัดการสารสนเทศ ความรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วย 2 ตัวแปร ได้แก่ 1) มีการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อปรับปรุงอย่างเหมาะสม 2) มีวิธีการจัดการข้อมูลสารสนเทศความรู้ และเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์

2.5 ด้านบุคลากร มีแนวทางการบริหาร คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอโดยมีวิธีปฏิบัติ ดังนี้ 1) เข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง 2) เรียนรู้จากการแก้ปัญหาต่าง ๆ นำมาซึ่งประสบการณ์ และ 3) หาความรู้ ประสบการณ์ เพิ่มเติมอยู่เสมอ เป็นทั้งนักวิชาการ นักมนุษยสัมพันธ์ นักนิเทศก์ และนักนวัตกรรมสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม ชูสิวรรณ และชวลิต เกิดทิพย์ (2560, น. 43) พบว่า การมุ่งเน้นบุคลากร มีองค์ประกอบย่อยและแนวปฏิบัติดังนี้ มีการสร้างคุณค่าของผู้ปฏิบัติงานโดยผู้บริหาร หัวหน้างาน สร้างความเข้าใจให้ ทุกคนทราบวัตถุประสงค์ของงานที่ปฏิบัติ มีการจัดทำขั้นตอนการปฏิบัติงาน จัดให้มีการศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนางาน เน้นการเรียนรู้ ด้วยการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

2.6 ด้านปฏิบัติการ มีแนวทางการบริหาร คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยของนักเรียน โดยมีวิธีปฏิบัติ ดังนี้ 1) ผู้บริหารประชุมชี้แจง ร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา วางแผนการทำงาน กำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพและอนามัย ให้ครอบคลุมประเด็นสุขภาพที่จำเป็น 2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน 3) จัดทำข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน 4) ปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 5) กำกับ ติดตาม และสรุปผล เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการดำเนินงานในโครงการหรือกิจกรรมของโรงเรียนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตราภรณ์ สามไชย (2561, น. 88) พบว่า โรงเรียนมีการประเมินผลบรรยากาศการทำงาน การให้บริการด้านสุขภาพ ความปลอดภัย การสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ดี มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้ 1) ครอบงำแผนดำเนินการสร้างบรรยากาศ การทำงาน การให้บริการด้านสุขภาพ ความปลอดภัยในการปฏิบัติงานที่ดี และกำหนดตัวชี้วัดในการประเมินผล 2) ครอบงำแผนการตามแผนที่กำหนดอย่างเป็นระบบ 3) ครอบงำติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 4) ครอบงำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

2.7 ด้านผลลัพธ์มีแนวทางการบริหาร คือ ผู้บริหารบริหารจัดการด้านการเงินอย่างโปร่งใส และมุ่งผลประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยมีวิธีปฏิบัติ ดังนี้ 1) วางแผนด้านการเงินอย่างมีกระบวนการมีรายละเอียดชัดเจน 2) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรต่าง ๆ ให้เหมาะสมเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ 3) กำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลความคุ้มค่าการใช้ทรัพยากรตามงบประมาณที่จัดสรร และ 4) ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา มุ่งเน้นการปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยยึดหลักความถูกต้อง ซื่อสัตย์ สุจริต สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ ไพรัตน์ (2564, น. 173) พบว่า การบริหารงบประมาณที่สำคัญ ๆ ในด้านการจัดตั้งงบประมาณ มีการกำหนดพุทธธรรมและคุณธรรมไว้ในแผนกลยุทธ์โรงเรียน ด้านการบริหารงบประมาณมีการจัดสรร เบิกจ่ายงบประมาณและรายงานผลตามปกติ ด้านการระดมทรัพยากรและบริหารพัสดุสินทรัพย์ มีการใช้ทรัพยากรในชุมชนร่วมมือกับบุคคล

หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีประสิทธิภาพ และด้านการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล คือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม

3. การประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 การประเมินแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า แนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ และความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยดำเนินการวิจัยอย่างเป็นขั้นตอน เป็นไปด้วยความถูกต้อง ใช้กระบวนการที่ปฏิบัติจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญจันทร์ อุปพงษ์ (2559, น. 268) พบว่า ผลการยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชนสู่ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แต่ต้องปรับใช้ให้เหมาะสมแต่ละบริบทของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการกำหนดแนวทางโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่าปัญหาเร่งด่วนลำดับที่ 1 ที่ควรได้รับการแก้ไข คือ ด้านกลยุทธ์ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อเตรียมการภาพในอนาคต จัดทำวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการที่จะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน

2. จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการกำหนดแนวทางโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่าปัญหาเร่งด่วน ที่ควรได้รับการแก้ไขลำดับที่ 2 คือ ด้านการวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดการระบบสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการจัดทำกลยุทธ์ของโรงเรียน ในการวัดผลการดำเนินการ และเพื่อติดตามความก้าวหน้าในการบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ

3. จากการศึกษาความต้องการจำเป็นในการกำหนดแนวทางโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่าปัญหาเร่งด่วน ที่ควรได้รับการแก้ไขลำดับที่ 3 คือ ด้านกระบวนการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้งานสำเร็จ มีการออกแบบและการเลือกกระบวนการ วิธีการ การถ่ายทอดสู่การปฏิบัติ มีวิธีการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของกระบวนการทำงาน ซึ่งเป็นผลจากแผนปฏิบัติการ

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลตามที่เสนอแนะของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้แก่ รองผู้บริหารสถานศึกษาครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน เพื่อได้มาซึ่งข้อมูล แนวคิดหรือมุมมองที่หลากหลาย เพื่อมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรหาแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้ครอบคลุมเกณฑ์โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 โครงสร้างพื้นฐาน ด้านที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา ด้านที่ 3 ครู และบุคลากรทางการศึกษา ด้านที่ 4 นักเรียนและด้านที่ 5 การมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). *โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล*. สืบค้น 25 กันยายน 2563, จาก [https://www.obec.go.th/archives/50253](https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=53628&จิดราภรณ์สามไชย. (2561). แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ในจังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.</p>
<p>เจนการณณ์ เพียงปราชญ์. (2561). การบริหารจัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศด้วยการเทียบสมรรถนะ. <i>วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา</i>, 12(2), 268-280.</p>
<p>พรทิพย์ ไพรรัตน์. (2564). การพัฒนาการบริหารสถานศึกษาอัครสังฆมณฑลสู่ความเป็นเลิศในทศวรรษหน้า. <i>วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ</i>, 6(3), 165-177.</p>
<p>เพ็ญจันทร์ อุปพงษ์. (2559). <i>การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนอนุบาลเอกชน สู่ความเป็นเลิศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ</i>. ปรินญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.</p>
<p>ภัทริยากุล แก่นแก้ว. (2561). <i>รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ</i>. ปรินญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.</p>
<p>สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). <i>คู่มืออบรมโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการหลักสูตรครูทั่วประเทศโรงเรียนดีศรีตำบล</i>. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.</p>
<p>_____. (2562). <i>ศธ.สพฐ. ร่วมลงนาม MOU โครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล</i>. สืบค้น 18 กันยายน 2563, จาก <a href=)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์. (2555). *รายงานประเมินผลการจัดงานอนาคตการศึกษาไทย (Future of Thai Education)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

- อร่าม วัฒนะ. (2561). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด. ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อุดม ชูสิวรรณ และชวลิต เกิดทิพย์. (2559). รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากล. ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Gyenfie, K. D. (2009). *The Ethos of Excellence in an Effective School: A Study of an Exemplary Urban School*. Doctor of Philosophy'Dissertation, Educational Administration and Foundations, Illinois State University.
- Huang, J., et al.(2019). Singapore's School Excellence Model and Student Learning: evidence from PISA 2012 and TALIS 2013. *Asia Pacific Journal of Education*, 39(1), 96.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 608.
- The World Bank. (2009). *Putting Higher Education to Work: Skills and Research for Growth in East Asia*. World Bank East Asia and Pacific Regional Report. Washington, DC:The World Bank.

